דגל מחנה אפרים — תצוה

ואתה תצוה את בני ישראל וכו': שורש העצה היא כשאתה רוצה לדבר ולייחד את ב"י לאביהם שבשמים אזי ויקחו אליך צריך אתה למשכם בדברים אליך להיות נמשכים אחריך ואז תוכל לתקנן ולדבקו אליך וזהו את ה אלקך תירא לרבות ת"ח כי כשירא את ה' ומאמין בו אז הוא דבוק ביראת הת"ח והת"ח בהתדבקו ביראת השם מדבק עמו כל היראות אמיתית והנמשכים אחריו ושורש זה אמר אא"ז זללה"ה אין לגבי משה מלתא זוטרתא היא ופשוט כשהם יראים ממשה אזי היראה מלתא זוטרתא כי משה היה מדבקן ביראה הפנימית ע"י התדבקם בו כך נראין לי דבריו: שמן זית היא ע"ד ששמעתי מאא"ז זללה"ה ע"פ שמן תורק שמך ע"כ עלמות אהבוך שצריך לפעמים להלביש התורה בלבושין כדי להכנס בלבבות ב"א משל לרופא שרואה שהחולה אינו יכול לקבל הרפואה כי היא מר בעיניו צריך ללבוש הרפואה במיני מתיקה כדי שיקבל וזהו שמן תורק שמך ע"כ עלמות אהבוך וד"ל ועכ"פ תראה שתהיה זך ונקי שלא תתפאר עצמך בלבך רק תהיה שפל וזהו כתית למאור פי' תהיה כתית בלבך ותדע שלא התרוממת רק למאור לעולם וזהו שאמרו זרוק מרה בתלמידים פי' תזרוק המרירות מלבך ולא יהיה בך כלל רק בתלמידים כדי שייראו ממך והבן:

ונתת אל חושן המשפט את האורים ואת התומים יובן ע"ד שאמרתי לפרש אבני שוהם ואבני מילואים לאפוד ולחושן כי אפד בגימ' פה והחושן היא כנגד הלב והיא בחי' לב ואמרתי במ"א שזהו כוונת הפסוק ולא יזח החושן מעל האפוד שיהיה פיו ולבו שוין לא מבעיא בשעת התורה ותפלה אלא אפילו בשעת דיבורו עם ב"א לא ידבר א' בפה וא' בלב: וזהו לא יזח החושן מעל האפוד שיהיה דבוק מחשבות לבו עם דיבורו וכשמדבר הפה והלב חושב יהיה בלב טוב ומחשבות טובות וזה גלוי שהדבור היא חלק עשירי מן המחשבה כי א"א לדבר מה שחושב ולכך אמר דהמע"ה יהיו לרצון אמרי פי הם הדבורים הפשוטים היוצאים מהפה והגיון לבי הם המחשבות שחושב ומתלהב לקב"ה וכמאמר חז"ל רחמנא לבא בעי כי זה שיש לו לב טוב הקב"ה שורה בו כדאית' לך אמר לבי צור לבבי ועל הקב"ה נאמר וישראל בכלל נקראים לב כמ"ש בזוה"ק פ' פנחס וידוע כשאדם דורש דבר מה בפסוק אע"פ שאין בפסוק רק לערך עשרה תיבות כשדורש בו ומכניס בו השכל נתמלא באלף תיבות מן השכל וזהו אבני שוהם פי' אבנים כמו שהם בדיבור הפשוט ואבני מלואים פי' הם המחשבות טובות ודברים היוצאין מן הלב ונתמלאים בכוונתו ומחשבתו ובחמדתו תשוקתו כמו שידוע שהלב חומד וזהו אבני שוהם לאפוד שהיא הפה ואבני מלואי' לחושן שהוא הלב ויש בזה סוד עמוק ושער גדול ואגלה ואכסה וכו' כי ידוע שבאורים ותומים היה הכ"ב אתוון בדוחק כידוע מאמר חז"ל ונמצא כשהיו צריכין לשאול דברים שיש בו ב' או ג' תיבות שוין כגון האלף לבבל האיך היה התשובה בזה ויש בזה סוד עמוק ואענה חלקי בזה כי קבלתי בזה מאא"ז זללה"ה כי בכל אות מהכ"ב אתוון יש כל כ"ב אותיות חוץ מאות מ"ם והכהן המתלבש ברו"הק השואל אחר שצוה השם שיהיה כל כ"ב אותיות באורים והיו מאירין האותיות עם מלואין שלהן ג"כ ומזה היה ידע כל מה שצריך והבן: וזהו אבני שוהם ואבני מלואים ג"כ שצריך לאפוד ולחשן וזהו ונתת אל החושן את האורים הוא האור של רו"הק שהכהן מתלבש בו ואת התומים שמתמם התשובה ע"י אותיות מלואים שמאירי' לעיני הכהן והשם יכפר והבן:

ולא יזח החשן מעל האפוד: להבין זה נבאר משנה פ"ג דר"ה כיוצא בו עשה לך שרף ושים אותו על נס וכי נחש כנ"ל והספיקות רבו וכו' הקודם לזה אמר בפסוק ותקצר נפש העם בדרך וידבר העם באלקים ובמשה וגו' וישלח ה' בעם את הנחשים השרפים וינשכו וגו' ויתפלל משה וגו' ויאמר ה' עשה לך שרף ושים אותו על נס והיה כל הנשוך וראה אותו וחי ויעש משה נחש נחשת וגו': לבאר המשך הפסוקי' דאיתא בש"ס פ"ב דיומא כל ת"ח שאינו נוקם ונוטר כנחש אינו ת"ח ופריך והא כתיב לא תקום ולא תטור ומסיק הא דמפייסין וכו' והנה רבו הפירושים שם הריטב"א פי' לחלק בין מילי דשמיא ובין מילי דעלמא ומהרש"א והרי"ף יעו"ש: ולי נראה לדקדק כפל שאינו נוקם ונוטר וכ"ת משום דתרי מילי נינהו כדמפרש בש"ס איזה נקימה השאילני קרדימך וכו' ק' יאמר החמור ואתי הקל במכ"ש וכ"ת הא בפסוק כתיב כך וק' ג"כ לשון כפל: ז"א דשם צריך לכתוב שלא תתן לבעל דין לחלוק משא"כ בש"ס ק': ונ"ל דמצינו בשיר השירים ומאתים לנוטרים את פריו הרי כי נטירה היא שמירה ונקימה הא ההיפוך והנה ב' הפכים אלו מצינו בנחש שעשה משה שהיה ממית והיה מחיה כמ"ש בש"ס הנ"ל וכי נחש ממית ומחיה אלא כל זמן וכו' והענין יבואר ע"י המשך הפסוקים הנ"ל כי התורה נקרא דרך כי מורה דרך להולכים בה וכמו שנאמר ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט וז"ש ותקצר נפש העם בדרך כי שנאת אנשי המונים לת"ח היא מחמת טורח דרך הת"ח בתורה ועבודה וקדושתן והם בהפקירא ניחא להו מחמת זה שונאים גם לתורה שניתנה ע"י משה מפי הגבורה וקצו נפשם בדרך ה' לכך וידברו באלקים ובמשה כי הת"ח נקרא אלקים אשר ירשיעון אלקים וכל זמן שדיברו סרה וחרחרו ריב עם אלקים הדומה למשה שהיה עניו הנעלבין ואינם עולבין וכו' סברו שהותר הרצועה באפקרסותן נגד הת"ח שלא קבלו עונש עבורן סברו שאין הקב"ה מקפיד על כבוד הת"ח לכך וישלח ה' בעם את הנחשים השרפים הם הת"ח השורפים בהבל פיהם בתורה ותפלה את כל הקוצים בכרם והוא ע"ד שכתב ברית מנוחה ויקרא שם המקום תבערה כי בערה בם אש ה' עיין בכתבי מזה: וכמ"ש והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש והיינו ע"ד הנ"ל ועל ידי שנתגלגל חטא של ראשוני' שפגעו בכבוד של אלו הת"ח הנקרא נחשים השרפים או שנקראו על שם טבע האש עולה למעלה כך ת"ח שהוא גדול דעה וינשכו בעם לנקום ולנעור כנשיכת נחש ואז וינשכו בעם וימת "עם "רב אותיות מערב רב שזלזלו בכבוד הת"ח הראשונים ונעשו בהם נקמה ע"י אלו ת"ח שנקראים נחשים השרפים והרגישו בזה ויבאו אל משה ויאמרו חטאנו כי דברנו בה' ובך וכו' ויאמר ה' עשה לך שרף וכו' וראה אותו וחי וכו' כי "ראיה אותיות יראה והוא ע"ד שכתבתי בפסוק תהלים סימן נ"ד לבי יחיל בקרבי ואימת מות נפלו עלי: והרפואה לזה כי יראה ורעד יבא בי כמו משל לזה שהיה לו רבוי דמים והרפואה ע"י חרדה ויראה שנסתלקו הדמים יעו"ש כך והיה כל הנשוך וראה אותו ונתייירא כי יראת ת"ח הוא מורא הש"י כמ"ש את ה' אלקיך תירא זו ת"ח ואז ניצל ע"י יראת ה' מכל מיני יראה ונעשה מן ערוד הממית רעד ועי"ז ניצול וז"ש יראת ה' תוסיף ימים וק"ל: נמצא כי ת"ח הנקרא נחש ממית למדבר בו סרה והוא המחיה ע"י ראיה שהוא יראה מת"ח וכו' וז"ש כל ת"ח שאינו נוקם ונוטר ר"ל שאינו במדריגה זו שיכול לנקום לחוטא נגדו וחוזר ויכול לנטור ולהצילו למפייסו אינו ת"ח כי צריך שיהיה כמו ת"ח שנקרא נחש הממית וחוזר ומחיה אותו החוטא הנשוך על ידו וכמ"ש והיה כל הנשוך וראה אותו וחי כי וודאי זה הת"ח יש בו יראת ה' והירא ממנו הוא בכלל את ה'

אלקיך תירא ובא לשלול התא שאין בו יראה וז"ש הכתוב לא תקום ולא תטור שלא תנקום ולא תצטרך שוב לנטור אותו להתפלל עליו שיחיה פן לא תוכל לנטור לכך לא תקום ואז אתה נקי שלא יענש עבורך וק"ל: ובזה מבואר כוונת הש"ס וכי נחש ממית ומחיה אלא כ"ז שישראל מסתכלין כלפי מעלה שהוא הת"ח ומשעבדים את לבם כי נשבר לבם מחמת ראיה ק"ו שהיא יראה מאביהם שבשמים כי הירא מת"ח שקראו הכתוב אבי אבי רכב ישראל כאלו ירא מאביו שבשמים ועי"ז יראת ה' תוסיף ימים וק"ל: וז"ש ולא יזח החשן מעל האפוד כי אותיות חשן הוא נחש הנקרא ת"ח הממית למי שהוא מנגדו ומחיה למי שמתקרב עמו: וז"ס מוציא חמה מנרתקה צדיקים מתרפאי' ורשעים נדונין והבן: וז"ס וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפי' שהוא ע"ד ולאי יכנף עוד מוריך כי "יראי "שמי הוא יחוד חמה תוך נרתקה ולכך הוא מרפא בכנפים סוד הלבוש והכיסוי משא"כ כשמוציא חמה מנרתיקה אזי הוא כמ"ש בתיקונים דף מ"ד ע"ב הוי"ה בר מנרתקה הוא דין וכד עאל בנרתקה אתעביד רחמי יעו"ש: ובזה מבואר קושיא שם שהקשה "ימין וק"ל: וכמו שנאמר ובו תדבק הדבק בת"ח כאלו דבוק בהקב"ה שהוא חיי החיים כמ"ש ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כו' לכם היום: ואפוד נקרא אנשי המוני כי חשן המשפט שהוא נגד הלב נגד כוונת הלב הרומז לת"ח כאשר זכרתי בכוונת התפלה שהיא הכוונה נגד הת"ח ודיבר בפה של התפלה נגד אנשי המונים והנה אפד גימ' פ"ה וכמו שסמך מצוה אותו תעבוד זו תפלה: ובו תדבק הדבק בת"ח שאז התפלה והכונה הוי מצוה דאורייתא וכנ"ל ה"נ קאמר שלא יזח החשן מעל האפד: כי הוא כלל הכל ליחד החומר עם הצור' ואז השם שלם והכסא שלם אנס"ו וכל מ"ש היא להלביש דברי האר"י זלה"ה שכתב בטעמי המצות כי החשן נגד שם בן ד' ואפד נגד שם אדנות בסוד וה' בהיכל קדשו: ובזה יובן מה שכתבתי דהיינו ב' סוגי ישראל הנגלה והנסתר וק"ל. ועיקר המצוה על ת"ח שהוא ירדוף בתר חייביא ולאחוז בידא דחייבי' להחזירו למוטב ואז נכנע החומר תחת הצורה וז"ש ולא יזח החשן מעל האפוד: גם שמוזהר איש המוני הנקרא אפ"ד שלא יזח מהחשן אבל העיקר על הנשמה להכניע החומר כי מצד החומר אינו משיג שלימת הצורה שירדף אחריו וכתירץ החכם על השאלה מ"מ החכם משכים על פתחי נדיבים וכו' והשיב החכם יודע מעלת הנדיב משא"כ הנדיב אינו יודע מעלת החכם וכו': וי"ל כי החכם הוא הצורה והנדיב חומר וק"ל וע"פ הנ"ל כי החומר והצורה הוא ב' סוגים שבישראל אנשי המונים ויחידי סגולה וכנ"ל ובזה י"ל רמז זה שמי לעלם וזה זכרי לדור דור ודרשו בזוהר ותיקונים שמי עם י"ה שס"ה וזכרי עם ו"ה רמ"ח וכו' הרי שדרשו שמי על ב' אותיות ראשונים מן שם בן ד' וזכרי על ב' אחרונות: והטעם ע"ד שכתב בש"ס דסנהדרין אדוני משה כלאם הטל עליהם צרכי צבור והם כלים מאליהן: יעו"ש וה"נ קאמר זה שמי לעלם כי הת"ח ראשי הדור הנרמז בב' אותיות ראשונו' ראוי לעלם שיתעלמו אי נמי שיתעלם שלא יתבזה בחוץ בעשיית מלאכתו כי דרשו בפ"ז דיומא ועשו ארון עצי שטי' מכאן לת"ח שבני עירו מצוין לעשו' מלאכתו כדי להתבודד שלא יהיו טרודין בצרכי הצבור רק בדביקות הש"י וזה זכרי שהוא חלק הנגלה המוני עם כמ"ש נזכרים ונעשים הם יפקחו בעסקי דור ודור וק"ל: וז"ש כי יד על כס יה מלחמה לה' בעמלק מדור דור: ודרשו חז"ל הורמה ידו לישבע וכו': והענין דאיתא בברכות דף נ"ח לך ה' הממלכה זו מלחמת עמלק שנאמר כי יד על כס יה וכו': ולכאורה קשה מה ענין זה לזה ופירש"י יעו"ש והוא דאמרו אין כבוד אלא תורה שנאמר כבוד חכמים ינחלו וגם בי מלכים ימלוכו. איברא דכל זה היה קודם חורבן אבל אחד זה חכמת סופרים תסרח ויראי חטא ימאסו כביכול נוטל כבוד התורה שהוא כתרה של תורה הרומזת באות א של כסא כמ"ש האר"י על וכסא דוד מהרה לתוכה תכין וכו' וכמו שכתבתי לעיל וזה גורם שאין חיבור לשם בן ד' כי ב' אותיות אחרונות שהם חלק הנגלה הרמוז לאנשי מנונים אינם רוצים להתחבר אל ב' ראשונות שהם הת"ח וסוד כל הנשמה תהלל יה וכו' כי חכמת סופרים תסרח בעיניהם וז"ס השוב אחור ימינו כי ימינו שהוא קו החכמה הוא באחור ולא לפנים בסוד דיו לעבד להיות כרבו וז"ס וחכם באחור ישבחנה כי יש שבח להשכינה בשפלותה כאשר החכם באחור ומ"מ ישבחנה בשבחא דאורייתא ותפלה שהוא עזר לה להקימה מהגלות כנודע: וז"ש כי יד על כס וכו' ור"ל אחר שהורמה ידו כמו שנאמר השיב אחור ימינו זה גורם שאין הכסכא שלם ואין שמו שלם והמלחמה לה' בעמלק כי המלחמה שלי עמלק שהוא השטן הוא שלא יתקרב שם בן ד' ב' אחרונות לב' ראשונות וכו'. לכך שם הזה לוחם בעמלק מדור דור ר"ל מדורו של משה ויהושע שנאמר ויחן שם ישראל עי"ז ויחלש יהושע את עמלק וז"ש ויבן מזבח ויקרא שמו ה' נסי שנתקרב ד' אותיות נעשה נס שהוא למעלה מהטבע וכנ"ל: וזה יהיה עד דורו של משיח שנאמר הנני שולח את אליהו והשיב לב אבות על בנים וק"ל ובזה יבואר פסוק כי בחר ה' בציון אוה למושב לו כי יעקב בחר לו יה ישראל לסגולתו ור"ל כי כשיבחרו המוני עם הנקרא יעקב לידבק בת"ח הרמוזים בב' אותיות ראשונות מהשם וז"ש כי יעקב בחר לו יה ישראל לסגולתו ר"ל כי הת"ח יהיה להם אנשי המונים סגולה ואוצר וגניזה שיוכלו להתעלמו בתוכו בסוד וה' בהיכל קדשו. וכנ"ל זה שמי לעלם וכו' ועי"ז יהיה הכסא שלם והשם שלם כנ"ל: והסיבה לזה כי נגד מה שהיה הת"ח בשפלות כמ"ש השיב אחור ומינו לא היה הכסא שלם וכו' משא"כ עתה כי בחר ה' בציון שהם הת"ח המצויינין בהלכה שיחזיר הכבוד וכתר התורה לת"ח ויושלם השם ואז "אוה למושב לו כי או א של כסא וב' אותיות אחרונות של השם כ"א יחזור למקומו בשלום ואז וישב שלמה על כסא ה' והבן כי אז היה הת"ח במעלה וחשיבות והיה כסא שלם ושם שלם וכן יוחזר ב"ב אנס"ו:

עוד י"ל חכם באחור ישבחנה ע"ד שכת' האר"י ז"ל שבע יפול צדיק וקם וזכרנו לעיל מזה ונודע כי שבח ויקר כ"א גימ' ש"י מן שביל דיסוד אבא וז"ש כי חכם באחור כדי לקשר אחור בקדם כמ"ש אחור וקדם צרתני וז"ש כי אל שבע יפול צדיק וקם להעלות אל חיק אביו וז"ש ישבחנ' היא שבח ינ"ה גי' אדני מס' היכל וז"ש לו חכמו ישכילו זאת ואז בזאת יבא אהרן אל הקודש וז"ש ישבחנה ע"ד ש"י מן שביל נשאר ל"ב גי' כבוד ואז נוחל כמ"ש כבוד חכמים ינחלו וז"ש "בשביל חנינא בני וז"ש ש"י עולמו': עוד י"ל חכם באחור ישבחנ' כי נודע משל שר א' ששינה לבושי כבוד כדי להעלות הבן אל אביו ואל אמו וז"ש חכם באחור הוא כדי להעלו' הבן אל אמו וז"ש ישבחנה כי בן כסיל תוגת אמו ועתה שנתעל' הכל ישבחנה וק"ל:

ובזה יובן מזמור: ה' בצר הרחבת לי כי ירידת החכם באחור הוא להעלות הבן ובזה הרחבת לי לבך חנני ושמע תפלתי שאוכל להעלותו: ואחר שסידר טענתו נגד השי"ת הסיב פניו אל הבן ואמר בני איש ר"ל שימו לבכם שאתם בני אל חי הנקרא איש חי עד מה כבודי לכלימה שירד מכבודו כדי להעלות הבן: וז"ש תאהבון ריק מה שהיה ראוי להיות "יקר ושבח להוציא יקר מזולל ועי"ז גורם להעלות היכל אל קודש וק"ל: